

Brüssel, 5.3.2020
COM(2020) 152 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020-2025

SOOLIST VÕRDÕIGUSLIKKUST AUSTAVA EUROOPA SUUNAS

„Kõigi oma asjaomaste meetmete puhul on liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine.“

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 8.

„Me ei tohiks häbeneda oma seniseid saavutusi ega tunda hirmu suurte eesmärkide ees.“

- president Ursula von der Leyen
Poliitilised suunised

Liidu ülesanne edendada kõigis oma tegevusvaldkondades naiste ja meeste võrdõiguslikkust on sätestatud aluslepingutes. Sooline võrdõiguslikkus on ELi põhiväärtus ja -õigus¹ ning Euroopa sotsiaalõiguste samba keskne põhimõte². See näitab, kes me oleme. See on ka innovatiivse, konkurentsivõimelise ja jõudsalt edeneva Euroopa majanduse oluline eeltingimus. **Nii ettevõtluses, poliitikas kui ka ühiskonnas tervikuna saame saavutada oma täieliku potentsiaali ainult siis, kui kasutame ära kõigi andeid ja kogu olemasolevat mitmekesisust.** Sooline võrdõiguslikkus aitab luua juurde töökohti ja suurendada tootlikkust³ – potentsiaal, millest tuleb **digülemineku ja rohelisele majandusele ülemineku** ajal ning demograafiliste probleemide valguses kinni haarata.

Euroopa Liit on soolise võrdõiguslikkuse vallas üleilmne eestvedaja: 14 riiki 20st soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet kõige paremini järgivast riigist maailmas kuuluvad ELi⁴. Võrdset kohtlemist toetavate õigusaktide ja vastava kohtupraktikaga,⁵ jõupingutustega, mida on tehtud soolise⁶ perspektiivi lõimimiseks eri poliitikavaldkondadesse, ja konkreetsete ebavõrdsuse ilmingute kõrvaldamiseks vastu võetud õigusaktidega on EL teinud viimastel aastakümnetel soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas märkimisväärsed edusamme.

¹ Vt Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 8, 10, 19 ja 157 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 23.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_et.pdf.

³ Soolise võrdõiguslikkuse parandamine suurendaks 2050. aastaks ELi SKPd elaniku kohta 6,1–9,6 % ehk 1,95–3,15 triljonit eurot: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>.

⁴ See väide põhineb kestliku arengu eesmärgi nr 5 (sooline võrdõiguslikkus) rakendamist käsitlevatel andmetel, mis on esitatud partnerluse „Equal Measures 2030“ koostatud 2019. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksis (2019 EM2030 SDG Gender Index): <https://data.em2030.org/em2030-sdg-gender-index/>.

⁵ EL on võtnud vastu kuus direktiivi, milles käsitletakse naiste ja meeste võrdõiguslikkust töökohal, füüsilisest isikust ettevõtjana, kaupadele ja teenustele juurdepääsul, sotsiaalkindlustuses ning rasedus-, sünnitus- ja perekondlikel põhjustel võetava puhkuse korral, aga ka paindlikke töövõimalusi lapsevanemate ja hooldajate jaoks. Nendega on kogu Euroopas järk-järgult kehtestatud õigusnõuded, millega on tagatud laialdane kaitse diskrimineerimise eest. Hulk Euroopa Kohtus menetletud kohtuasju on võrdõiguslikkuse põhimõtte järgimist veelgi süvendanud ja diskrimineerimise ohvritele õiguse andnud.

⁶ „Soo“ all mõistetakse sotsiaalselt konstrueeritud rolle, käitumist, tegevust ja omadusi, mida konkreetne ühiskond naistele ja meestele sobivaks peab (vt Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni artikli 3 punkt c).

Paraku ei ole ükski liikmesriik saavutanud täielikku soolist võrdõiguslikkust ja edusammud selles suunas kulgevad aeglaselt. Liikmesriigid said ELi 2019. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksis⁷ keskmiselt 67,4 punkti 100st ja seega on nende tulemused 2005. aastast saadik vaid 5,4 punkti võrra paranenud.

Kahjuks ei ole edasimineku soolise võrdõiguslikkuse juurutamisel kindel ega pöördumatu. Seepärast tuleb sellistele püüdlustele anda uut hoogu. Ehkki sooline ebavõrdsus hariduses hakkab kaduma, püsib see endiselt tööhõives, palkades, pensionites, hoolduses ja võimustruktuurides. Liiga palju inimesi rikub soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet ikka veel seksistliku vihakõnega ning takistab soolise vägivalda ja soostereotüüpide vastast tegevust. Soolist vägivalda ja ahistamist esineb ikka veel murettekitavalt tihti. #MeToo liikumine on näidanud, kui suurel määral puutuvad naised ja tütarlapsed endiselt kokku seksismi ja väärkohtlemisega. Samas on see võimaldanud naistel kogu maailmas nüüd oma kogemustest pajatada ja kohtusse pöörduda.

Käesoleva soolise võrdõiguslikkuse strateegiaga moodustatakse raamistik Euroopa Komisjoni soolise võrdõiguslikkuse alasele tööle ning nähakse ette 2020.–2025. aasta eesmärgid ja põhimeetmed selles valdkonnas⁸. Selle eesmärk on saavutada sooliselt võrdõiguslik Euroopa, kus kuuluvad minevikku sooline vägivald, sooline diskrimineerimine ning meeste ja naiste vaheline struktuuriline ebavõrdsus. Euroopa, kus naised ja mehed ning tüdrukud ja poisid kogu oma mitmekesisuses⁹ on võrdsed, kus nad saavad **vabalt** otsustada, kuidas oma elu elada, kus neil on võrdsed võimalused **areneda** ning kus nad saavad Euroopa ühiskonnas kodaniku ja juhina võrdselt **kaasa lüüa**.

Strateegia rakendamine põhineb **kahetisel lähenemisviisil**, mis hõlmab sihipäraseid meetmeid soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks ning kombineerib need soolise aspekti tugevama lõimimisega kõigisse tegevusvaldkondadesse. Komisjon kavatab soolõimet süvendada, **lisades soolise perspektiivi süstemaatiliselt igasse poliitikakujundamise etappi kõigis ELi sise- ja välispoliitika valdkondades.** Strateegia rakendamisel on kavas **kasutada valdkonnaülese põhimõttena interseksionaalsust¹⁰**, mis kombineerib soo ning muud isikuomadused või identiteedid ja uurib, kuidas selline kombinatsioon mõjutab erinevaid diskrimineerimise kogemusi.

Käesoleval 2020. aastal, mil möödub 25 aastat Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmisest¹¹ – need kujutavad endast esimest üldist kohustust ja tegevuskava naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamiseks –, **annab EL oma strateegiaga panuse parema maailma kujundamisse naiste ja meeste ning tüdrukute ja poiste jaoks.** Sellega aidatakse kaasa ÜRO kestliku arengu eesmärgi nr 5 „sooline võrdõiguslikkus“ saavutamisele ja soolise

⁷ Vt Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE): <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019>.

⁸ Jätkuna komisjoni strateegilisele kohustusele soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019.

⁹ Väljendit „kogu oma mitmekesisuses“ kasutatakse selles strateegias väljendamaks, et naiste või meeste mainimisel peetakse silmas kategooriaid, mis on heterogeensed, sealhulgas soo, sooidentiteedi, sooväljenduse või sootunnuste tähenduses. See kinnitab kohustust mitte kedagi kõrvale jätta ja kohustust saavutada sooliselt võrdõiguslik Euroopa kõigi jaoks olenemata nende soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest.

¹⁰ Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut määratleb interseksionaalsust kui analüütilist tööriista, millega uurida, mõista ja reageerida sellele, kuidas sugu on põimunud teiste isikuomaduste/identiteetidega ja kuidas see põimumine mõjutab diskrimineerimise ainulaadseid kogemusi (vt <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1263?lang=et>). Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 10 „[püüab liit] oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel [...] võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel“.

¹¹ <https://beijing20.unwomen.org/en/about>.

võrdõiguslikkuse kui kõigi kestliku arengu eesmärkide¹² läbiva prioriteedi edendamisele ning toetatakse ELi kohustust järgida ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni.

1. Vägivallast ja stereotüüpidest vabanemine

Igatiüks peaks tundma end turvaliselt oma kodus, lähisuhetes, töökohal, avalikus ruumis ja internetis. Naised ja mehed ning tüdrukud ja poisid kogu oma mitmekesisuses peaksid saama vabalt väljendada oma ideid ja emotsioone ning valida vabalt soovitud haridustee ja elukutse, ilma et neid piiraksid stereotüüpsed soonormid.

Soolise vägivalla väljajuurimine

Sooline vägivald naiste vastu – vägivald, mis on suunatud naise vastu põhjusel, et tegemist on naisega, või mis mõjutab naisi ebaproportsionaalselt¹³ –, on meie ühiskondade suurimaid probleeme, mis on sügavalt juurdunud soolises ebavõrdsuses¹⁴. Sooline vägivald kõigis selle vormides ei leia ELis ega ka väljaspool piisavalt kajastamist ja sellest vaadatakse sageli mööda. **EL kavatseb teha kõik endast oleneva soolise vägivalla ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, selle ohvrite toetamiseks ja kaitsmiseks ning vägivallatsetajate vastutusele võtmiseks.**

ELis on **33%** naistest kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda.

ELis on **22%** naistest kogenud paarisuhtevägivalda.

ELis on **55%** naistest kokku puutunud seksuaalse ahistamisega.

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon – **Istanbuli konventsioon** – on selle valdkonna rahvusvaheliste standardite võrdlusalus. EL kirjutas konventsioonile alla 2017. aastal ja üks komisjoni prioriteete on, et EL sellega lõplikult ühineks. Konventsiooniga ühinemise kiirendamiseks taotles Euroopa Parlament 2019. aastal selles küsimuses Euroopa Kohtu arvamust¹⁵.

Kui ELi ühinemist Istanbuli konventsiooniga endiselt blokeeritakse, **kavatseb komisjon teha 2021. aastal ELi pädevuse piires ettepaneku meetmete kohta, millega oleks võimalik saavutada samad eesmärgid nagu Istanbuli konventsiooniga.**

Eelkõige kavatseb komisjon teha algatuse, mille eesmärk on **lisada** konkreetsed soolise vägivalla vormid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikega 1 nende **kuriteovaldkondade hulka**, milles saab kohaldada ühtlustamist, ehk nn **eurokuritegude hulka**.

Juhul kui need juba on hõlmatud eurokuritegude koosseisuga ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 tähenduses, teeb komisjon ettepaneku **võtta täiendavaid meetmeid, millega ennetada konkreetseid soolise vägivalla vorme**, sealhulgas seksuaalset ahistamist, naiste

¹² https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en.

¹³ Istanbuli konventsiooni artikli 3 punkt d.

¹⁴ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA), „Naistevastane vägivald: kogu Euroopa Liitu hõlmav uuring“, 2014 – vt infograafikud.

¹⁵ Euroopa Parlamendi taotlus arvamuse saamiseks vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikele 11 (arvamus nr 1/19).

väärkohtlemist ja naiste suguelundite moonutamist, ning selliste vägivallovormide vastu võidelda.

Euroopas on hinnanguliselt **600 000 naist ja tütarlast**, kelle suguelundeid on moonutatud, ja ohus on veel **180 000 tütarlast**.

Naiste suguelundite moonutamine,¹⁶ sundabort ja sundsteriliseerimine, varajane ja sundabielu, au kaitsmise ettekäändel toime pandud vägivallateod ja muud **naiste ja tütarlaste vastased kahjulikud tavad on soolise vägivalda vormid ning nendega rikutakse raskelt naiste ja laste õigusi** nii ELis kui ka kogu maailmas. Lisaks võimalikele õigusaktide ettepanekutele esitab EL soovitus **kahjulike tavade ennetamise kohta**, milles käsitleb ka vajadust tõhusate ennetavate meetmete ja hariduse tähtsuse tunnustamise järele. Peale selle kavatakse ta oma soovitusel käsitleda avalike teenuste laiendamise ja erialatöötajate suutlikkuse suurendamise vajadust ning ennetus- ja toetusmeetmeid ja ohvrikeskset juurdepääsu õigusemõistmisele.

Komisjon kavatakse 2020. aastal esitada ka **ohvrite õiguste strateegia**, milles käsitleb kuriteoohvrite õiguste direktiivile¹⁷ tuginedes soolise vägivalda, sealhulgas koduvägivalda ohvrite erivajadusi.

Terviseprobleemi või puudega naised kogevad suurema tõenäosusega eri vägivallovorme¹⁸. Komisjonil on kavas töötada välja ja rahastada väärkohtlemise, vägivalda ning sundsteriliseerimise ja sundabordi tõkestamise meetmeid,¹⁹ mille hulgas on näiteks erialatöötajate suutlikkuse suurendamine ning õiguste ja õiguskaitse kättesaadavuse alase teadlikkuse suurendamise kampaaniad.

Kesksel kohal on vägivalda edukas ennetamine. Selleks tuleb poisse ja tüdrukuid juba varases eas soolise võrdõiguslikkuse teemal harida ja vägivaldabade suhete arengut toetada. Samuti tuleb sisse seada valdkonnaüleline suhtlus erialatöötajate ja asjaomaste ametiasutuste, sealhulgas kriminaalõigussüsteemi, ohvriabiliteetide, kuritegude toimepanijatele suunatud programmide ning sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid pakkuvate asutuste vahel. Naistevastase vägivalda ja naiste õigusi kahjustava ideoloogiaga võitlemine võib ka aidata ära hoida radikaliseerumist, mille tagajärjeks oleks vägivaldne äärmuslus ja terrorism. Komisjon kavatakse luua **ELi soolise vägivalda ja koduvägivalda ennetamise võrgustiku**, milles osalevad liikmesriigid ja sidusrühmad, kes vahetavad omavahel häid tavasid, samuti kavatakse

¹⁶ Infograafiku andmed pärinevad naiste suguelundite moonutamise peatamise Euroopa võrgustiku (END FGM) värskematest uuringutest, vt <https://www.endfgm.eu/female-genital-mutilation/fgm-in-europe>.

¹⁷ Direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded.

¹⁸ Terviseprobleemi või puudega naistest on kogenud füüsilist või seksuaalset paarisuhtevägivalda 34 %, tervetest naistest 19 %. Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA), „Naistevastane vägivald: kogu Euroopa Liitu hõlmav uuring“, 2014.

¹⁹ Selle eesmärk on rakendada ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee soovitusi ELile, eelkõige seoses artikliga 6 (Puuetega naised) ja artikliga 16 (Kaitse ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise eest).

ta rahastada koolitust, suutlikkuse suurendamist ja tugiteenuseid. Vägivalla ennetamisel tuleb eelkõige keskenduda meestele, poistele ja mehelikkusele²⁰.

Selleks et astuda vastu töökohal aset leidvale vägivallale ja ahistamisele, õhutab komisjon liikmesriike taas ratifitseerima **Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsiooni vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise kohta töömaailmas**,²¹ rakendama ELi õigusnorme,²² mis käsitlevad töötajate kaitset seksuaalse ahistamise eest, ning suurendama inimeste teadlikkust nendest normidest. Tööandjana kavatses komisjon vastu võtta uue tervikliku õigusraamistiku, mis sisaldab nii ennetavaid kui ka reageerivaid meetmeid võitlemaks töökohal toimuva ahistamise vastu.

Internetis levib hulgaliselt naiste vastu suunatud vägivaldset sisu, millel on konkreetsed negatiivsed tagajärjed. **Seda ei tohi aktsepteerida. See takistab naistel avalikus elus osaleda.** Sotsiaalmeedias toimuv kiusamine, ahistamine ja väärkohtlemine mõjutab tugevasti naiste ja tütarlaste igapäevaelu. Komisjon kavatses esitada ettepanku **digiteenuste õigusakti**²³ kohta, millega muudetakse selgemaks digiplatvormide kohustused seoses kasutajate levitatava sisuga. Digiteenuste õigusaktiga on kavas selgitada, milliseid meetmeid peavad veebiplatvormid võtma veebis toimuva ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks nii, et samal ajal oleksid kaitstud kasutajate põhiõigused. Kasutajatel peab ka olema võimalik tõrjuda muud liiki kahjulikku ja kuritahtlikku sisu, mida ei peeta tingimata ebaseaduslikuks, aga millel võib olla laastav mõju. Naiste turvalisuse kaitseks internetis kavatses komisjon aidata töötada välja **uut raamistikku internetiplatvormidevaheliseks koostööks**²⁴.

Enamik inimkaubanduse ohvritest nii ELis kui ka väljaspool **on naised ja tütarlapsed**, kellega kaubitsetakse peamiselt seksuaalse ärakasutamise eesmärgil²⁵. ELis võideldakse inimkaubanduse vastu igakülgset, koordineerides vastavat tegevust kõigis asjaomastes valdkondades²⁶. Esikohale on seatud võitlus klientide, ärakasutajate ja teiste kasusajate karistamatuse vastu. ELi tegevuse keskmes peavad olema inimkaubanduse ohvriks langenud naiste ja tütarlaste mured. Julgeolekuliidu osana on komisjonil kavas esitada uus **ELi strateegia inimkaubanduse kaotamise kohta ja ELi strateegia laste seksuaalse kuritarvitamise vastase tõhusama võitluse kohta**.

Selleks et soolise vägivalla vastase võitluse strateegiad annaksid tulemusi, **vajab EL põhjalikke, ajakohastatud ja võrreldavaid andmeid**. Need tuleks liigitada asjakohaste valdkonnaüleste aspektide ja näitajate kaupa, näiteks vanuse, puudestaatuse, rändaja staatuse ning maa- ja linnapiirkonna elaniku staatuse järgi, et saada täielik pilt soolise vägivalla esinemisest. Naistevastase vägivalla ja muude isikutevahelise vägivalla vormide leviku ja dünaamika kohta peaks saama andmeid Eurostati koordineeritavast, **kogu Euroopa Liitu hõlmavast uuringust**, mille tulemused esitatakse 2023. aastal.

²⁰ Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut määratleb mehelikkust kui arvamuste kogumit, mis käsitleb meheks olemist, sh käitumisviisid, mis on seotud meeste eeldatava kohaga teatud soorollide ja -suhete raamistikus; vt <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1285?lang=et>.

²¹ ILO vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise konventsioon (nr 190) ja soovitus (nr 206).

²² Direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuestisõnastamine).

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

²⁴ Seejuures tuginetakse ELi internetifoorumi raames toimuvale koostööle, mille tulemusena on võetud vastu ELi internetis leviva vihakõne vastase võitluse tegevusjuhend.

²⁵ Kooskõlas ÜRO naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni artikliga 6 käsitatakse inimkaubandust naiste- ja tütarlastevastase vägivallana.

²⁶ See tuleneb direktiivist 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset.

Võtlus soostereotüüpide vastu

Soostereotüübid on soolise ebavõrdsuse allikas. Need mõjutavad kõiki ühiskonnaelu tahke²⁷. Stereotüüpsed ootused, mis põhinevad naiste ja meeste ning tüdrukute ja poiste suhtes välja kujunenud kindlatel normidel, piiravad nende püüdlusi, valikuid ja vabadust ning seetõttu tuleb püüda nendest vabaneda. Soostereotüübid aitavad kõvasti kaasa soolise palgalõhe püsimisele. Sageli käivad need käsikäes muude stereotüüpidega, näiteks sellistega, mis põhinevad rassil või etnilisel päritolul, usutunnistusel või veendumustel, puuetel, vanusel või seksuaalsel sättumusel, ning see võib nende negatiivset mõju tugevdada.

Strateegilise tähtsusega valdkonnaks ja üheks majandusarengu mootoriks **on kujunenud tehisintellekt**, mille arendamisest peavad naised teadlaste, programmeerijate ja kasutajatena osa saama. Kuigi tehisintellekt võib pakkuda lahendusi paljudele ühiskondlikele probleemidele, võib see samal ajal suurendada soolist ebavõrdsust. Algoritmid ja nendega seotud masinõpe võivad juhul, kui need ei ole läbipaistvad ega piisavalt robustsed, korrata, võimendada või suurendada soolist kallutatust, millest programmeerijad ei pruugi olla teadlikud või mis tekib konkreetse andmevaliku tulemusena. Uues komisjoni valges raamatus tehisintellekti kohta²⁸ on sätestatud Euroopa käsitlus, mis põhineb ELi väärtustel ja põhiõigustel, sealhulgas mittediskrimineerimisel ja soolisel võrdõiguslikkusel. Järgmises teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammis „**Euroopa horisont**“²⁹ on samuti kavats pakkuva vaatenurki ja lahendusi võimaliku soolise kallutatuse kõrvaldamiseks tehisintellektist ning soostereotüüpide kaotamiseks kõigist sotsiaal-, majandus- ja kultuurivaldkondadest. Niimoodi toetatakse selle programmiga objektiivse ja tõendus põhise poliitika kujundamist.

Inimeste uskumuste, väärtuste ja tegelikkustaju kujundamisel on oluline osa meedial ja kultuurisektoril ning seega on ka need olulised kanalid, mille kaudu hoiakuid muuta ja stereotüüpe ümber lükata³⁰. Komisjon kavats jätkata soolist võrdõiguslikkust edendavate projektide toetamist programmi „**Loov Euroopa**“³¹ ja meetme „**Muusika liigutab Euroopat**“ raames ning esitada järgmise **MEDIA** alaprogrammi³² osana **audiovisuaaltööstuse soolise võrdõiguslikkuse strateegia**, millega nähakse muu hulgas ette naissoost filmitegijate, produtsentide ja stsenaaristide rahaline toetamine, nendega peetav struktureeritud dialoog ning nende nõustamine ja koolitamine.

²⁷ Eurobaromeetri eriuuring nr 465, juuni 2017 – vt infograafikud.

²⁸ Euroopa Komisjon, „Valge raamat tehisintellekti kohta: Euroopa käsitlus tipptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“, COM(2020) 65 final: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_et.pdf.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme_en.

³⁰ Vt näiteks Euroopa Parlamendi naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni (FEMM) tehtud uuring „Sooline võrdõiguslikkus meediasektoris“, 2018.

³¹ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/node_en.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/media-sub-programme-creative-europe>.

Komisjonil on kavas algatada **kogu ELi hõlmav teavituskampania, mille eesmärk on võidelda soostereotüüpide vastu**. Selle raames võetakse valdkonnaülest käsitust järgides ja koostöös liikmesriikidega luubi alla kõik eluvaldkonnad ning keskendutakse noortele.

Lisaks eespool loetletud komisjoni meetmetele kutsub komisjon

- **nõukogu:**
 - viima lõpule ELi ühinemine Istanbuli konventsiooniga ja tagama konventsiooni kiire ratifitseerimine ELis;
- **liikmesriike:**
 - ratifitseerima ja rakendama Istanbuli konventsiooni;
 - ratifitseerima ja rakendama Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsiooni vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise kohta töömaailmas;
 - rakendama kuriteoohvrite õiguste direktiivi, laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlevat direktiivi³³ ja muid asjaomaseid ELi õigusakte, millega kaitstakse soolise vägivalla ohvreid³⁴;
 - süstemaatiliselt koguma ja esitama andmeid soolise vägivalla kohta ning
 - toetama kodanikuühiskonda ja avalikke teenistusi soolise vägivalla ja soolise stereotüüpiseerimise ennetamisel ja nende ilmingute vastu võitlemisel, muu hulgas ELi rahaliste vahenditega 2021.–2027. aasta kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi raames.

2. Edukas tulevik sugupoolte jaoks võrdse majanduse tingimustes

Jõukas ja sotsiaalne Euroopa sõltub meist kõigist. Naistel ja meestel kogu nende mitmekesisuses peaksid olema võrdsed võimalused end teostada ja majanduslikult sõltumatu olla, samaväärse töö eest võrdset tasu saada, samasuguseid rahastamisvõimalusi kasutada ja õiglast pensioni saada. Samuti peaksid nad võrdselt jagama hooldus- ja finantskohustusi.

Sooliste erinevuste kõrvaldamine tööturul

Kui naiste osalus tööturul suureneb, on sellel tugev positiivne mõju majandusele, eriti tööjõu vähenemise ja oskuste nappuse tingimustes. Tööturul osalemine annab naistele võimaluse kujundada oma käekäiku, osaleda avalikus elus ja olla majanduslikult sõltumatu.

Naiste tööhõive määr ELis on praegu kõrgem kui kunagi varem,³⁵ ent paljudel naistel on endiselt takistusi tööturule tulekul ja sellel püsimisel³⁶. Mõned naised on tööturul

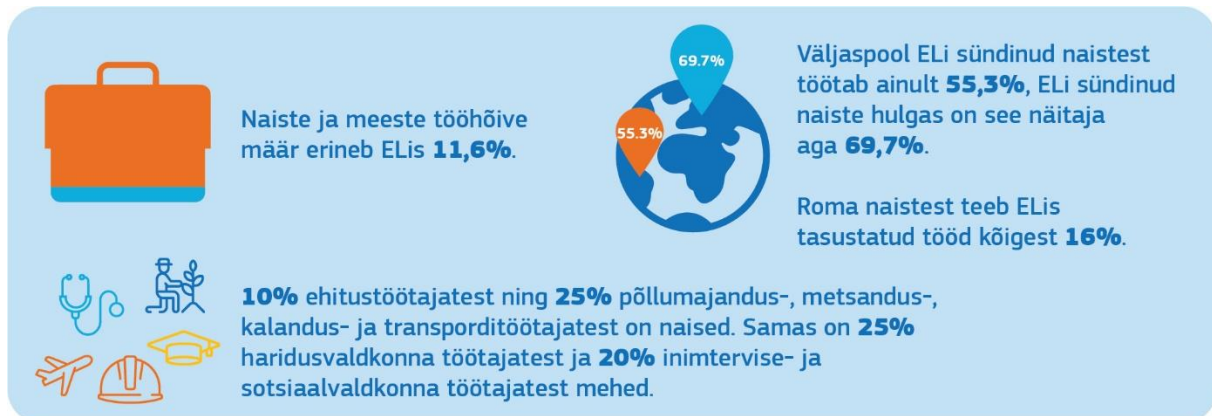
³³ Direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust.

³⁴ Eelkõige direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset, direktiiv 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta, määrus (EL) nr 606/2013 tsiviilasjades määratud kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta ja nõukogu direktiiv 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist.

³⁵ Eurostat, 2019, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=sdg_05_30 ja https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsl_emp_a&lang=en – vt infograafik.

³⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/35409.pdf> ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA), „Roma naised üheksas ELi liikmesriigis“ („Roma Women in nine EU Member States“), 2019 – vt infograafik.

struktuuriliselt alaesindatud³⁷. Selle põhjus on sageli soo ning teatavate haavatavuse või tõrjutuse tingimuste põimumine, näiteks kui naine kuulub mõnda etnilisse või usuvähemusse³⁸ või on tal rändetaust.

Töötajate töö- ja eraelu parem tasakaalustamine on üks võimalus kõrvaldada tööturult soolised erinevused. Mõlemad vanemad peaksid kandma pere eest samamoodi hoolt ja saama selleks samasugused võimalused. **Töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiviga**³⁹ on kehtestatud töötajate perepuhkuse ja paindliku töökorralduse miinimumnõuded ning sellega soodustatakse hoolduskohustuste võrdset jagamist vanemate vahel. Komisjon tagab, et liikmesriigid **võtavad direktiivi üle**⁴⁰ ja **rakendavad seda** nõuetekohaselt, et meestel ja naistel oleks võimalik nii isiklikult kui ka ametialaselt ühtmoodi areneda, ning kutsub liikmesriike üles oma poliitikat läbi vaadates neist miinimumnõuetest kaugemale minema. Samuti peaksid liikmesriigid tagama kvaliteetsed lahendused, näiteks lastehoiu valdkonnas, ning kandma hoolt selle eest, et need jõuaksid ka Euroopa hõredama asustusega piirkondadesse. Komisjon kavatseb ka ise selle eest hoolt kanda ja jälgida, et kõik tema töötajad saaksid võrdselt kasutada paindlikku töökorraldust⁴¹.

Liikmesriikide soolise võrdõiguslikkusega seotud probleeme, eriti nende mõju tööturule, sotsiaalsele kaasatusele ja haridusvaldkonnale jälgitakse endiselt majanduspoliitika koordineerimise **Euroopa poolaasta**⁴² kaudu. Euroopa poolaasta protsessi kuulub ka sotsiaalvaldkonna tulemustabeli koostamine. Selle abil jälgitakse Euroopa sotsiaaloiguste samba⁴³ raames tehtavaid edusamme. Alates 2019.–2020. aasta poolaasta tsüklist aitavad riigiaruanded jälgida kestliku arengu eesmärkide, sealhulgas eesmärgi nr 5 „sooline

³⁷ Eurostat, „Tööjõu-uuring“ („Labour Forced Survey“), arvutused tehtud *lfsa_egan2* alusel – vt infograafik.

³⁸ Vt näiteks Euroopa rassismivastane võrgustik, „Rassism ja diskrimineerimine Euroopa tööhõives 2013–2017“ („Racism and discrimination in Employment in Europe 2013–2017“), 2017.

³⁹ Direktiiv (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu.

⁴⁰ Liikmesriigid peavad töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi üle võtma 2. augustiks 2022 (ja selles osas, mis puudutab vähemalt kaheks kuuks võetud vanemapuhkuse kahele viimasele nädalale vastava tasu või hüvitise maksmist, 2. augustiks 2024).

⁴¹ Vt rakendatavate meetmete kohta Euroopa Komisjoni sisedokument „Mitmekesisuse ja soolise võrdõiguslikkuse aruanne 2019“.

⁴² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_et.

⁴³ Samba 2. põhimõte käsitleb soolist võrdõiguslikkust ning selle mitu muud põhimõtet käsitlevad konkreetseid soolise võrdõiguslikkusega seotud küsimusi, sealhulgas võrdseid võimalusi (3. põhimõte), töö- ja eraelu tasakaalu (9. põhimõte), lastehoidu ja laste toetamist (11. põhimõte), vanaduspõlve sissetulekut ja pensione (15. põhimõte) ja pikaajalist hooldust (18. põhimõte).

võrdõiguslikkus“ saavutamist ja seda, kuidas majandus- ja tööhõivepoliitika saab nende saavutamisele kaasa aidata.

Struktuurireformi tugiprogramm võib aidata liikmesriikidel lõimida soolise võrdõiguslikkuse küsimused oma avalikku haldusesse, riigieelarve koostamisse ja finantsjuhtimisse. Lisaks võib see anda panuse liikmesriikide enda struktuurireformidesse eesmärgiga **kõrvaldada soolised erinevused tööhõives** ja tegeleda probleemiga, mis puudutab vaesuses elavate, eriti vanemaealiste vaesuses elavate naiste suuremat osakaalu võrreldes meestega.

Sotsiaal- ja majanduspoliitika ega maksu- ja sotsiaalkaitstesüsteemid ei tohiks aidata põlistada struktuurilist soolist ebavõrdsust, mis põhineb töö- ja eraelus välja kujunenud traditsioonilistel soorollidel. Komisjon kavatseb töötada välja suunised liikmesriikidele selle kohta, kuidas riiklikud maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemid võivad mõjutada **leibkonna teise palgasaaja töötamise rahalisi stiimuleid või pärssivaid tegureid**.

Kogu maailmas on ainult **üks kümnest** riskikapitaliettevõtete ja börsiväliste ettevõtete juhtkonna liikmest naissoost, aga oma tegevuses sooliste aspektidele rohkem tähelepanu pööravates erakapitalifondides on naised partnerite seas **72%**.

Peaaegu **92%** Euroopasse investeeritavast kogukapitalist saavad ettevõtted, mille asutajaliikmete seas naised ei ole.

Naiste rolli tugevdamine tööturul tähendab ühtlasi, et neile antakse võimalus **teostada end ka investori ja ettevõtjana**⁴⁴. ELi ühtekuuluvuspoliitika toetab nii naiste ettevõtlust, nende (taas)integreerimist tööturule kui ka soolise võrdõiguslikkuse edendamist konkreetsetes, traditsiooniliselt meeste ülekaaluga sektorites. Raamprogrammi „Euroopa horisont“ rakendamiseks vastu võetud **Euroopa Innovatsiooninõukogu** eriprogrammi raames töötatakse välja sihipärased meetmed, millega soodustatakse naiste osalust innovatsioonis, sealhulgas kutsutakse ellu katseprojekt naiste juhitud idufirmade ning innovatiivsete väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate edendamiseks 2020. aastal⁴⁵. Samuti kavatseb komisjon aidata suurendada naiste osakaalu börsivälistes ettevõtetes investeerivate fondide ja riskikapitalifondide otsustustasandi ametikohtadel ning toetada fonde, mis investeerivad **programmi „InvestEU“** kaudu sooliselt hajutatud portfelliga. Selle eesmärk on suunata era- ja avaliku sektori investeeringuid Euroopas kestlikuma, kaasavama ja innovatiivsema majanduskasvu edendamisele.

Võrdse osaluse saavutamine eri majandussektorites

Ehkki Euroopas on rohkem nais- kui meessoost **ülikoolilõpetajaid**, on paremini tasustatud ametikohtadel naised endiselt vähem⁴⁶. Kehvemini tasustatud töökohtadel ja sektorites ning

⁴⁴ Rahvusvaheline Finantskorporatsioon, „Moving toward gender balance in private equity and venture capital“, 2019; Biegel, S., Hunt, S. M., Kuhlman, S., „Project Sage 2.0 Tracking venture capital with a gender lens“, 2019, ja Atomico, „State of European Tech 2019 Report“, <https://2019.stateofeuropeantech.com/chapter/state-european-tech-2019/article/executive-summary> – vt infograafikud.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm>.

⁴⁶ PISA aruanne 2019,

<http://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf>; Euroopa Komisjon, „Naised digiajastul – lõpparuanne“ („Women in the Digital Age – Final Report“), 2018, ning Maailma Majandusfoorum, „Gender Gap Report 2020“ – vt infograafikud.

madalamatel ametikohtadel seevastu töötab rohkem naised kui mehed⁴⁷. Osaliselt on see põhjustatud diskrimineerivatest sotsiaalsetest normidest ning naiste ja meeste oskusi paika panevatest stereotüüpidest, aga ka naiste töö alahindamisest.

Infographic with statistics on gender equality in STEM fields:

- OECD riikides soovib väga heade matemaatika- või loodusteaduste hinnetega õpilastest inseneriks või teadlaseks saada üks neljast poisist ja üks kuuest tüdrukust.** Tervishoiutöötajaks seevastu soovib saada üks kolmest tüdrukust ja üks kaheksast poisist.
- Digisektoris töötab 3,1 korda rohkem mehi kui naisi.**
- Tehisintellekti programmeerijate hulgas on vaid 22% naisi.**

Selles kontekstis on äärmiselt suur tähtsus **digiüleminekul**. Majanduses ja tööturul on toimunud kiired muutused ja aset leidnud digiteerimine ning 90 % töökohtadel läheb tarvis algtasemel digioskusi⁴⁸. ELis on IKT⁴⁹ valdkonna õppurite ja töötajate⁵⁰ seas naised ainult 17 % ning STEM⁵¹ erialade lõpetanute⁵² seas vaid 36 %, hoolimata sellest, et tüdrukutel on poistest parem digikirjaoskus⁵³. Neid erinevusi ja seda paradoksi on kavas käsitleda ajakohastatud **digiõppe tegevuskavas** ning rakendades **ministrite deklaratsiooni naiste osalemise kohta digitaalvaldkonnas**⁵⁴. Süstemaatilisemalt on kavas kasutada **naiste digivaldkonnas osalemise tulemustabelit** („Women in Digital Scoreboard“).

Horisontaalse segregatsiooni, stereotüüpiseerimise ja sooliste erinevuste vastu hariduse ja koolituse valdkonnas on kavas astuda **oskusi käsitleva Euroopa ajakohastatud tegevuskavaga**. Komisjoni ettepanekuga võtta vastu **nõukogu soovitus kutsehariduse ja -õppe kohta** on kavas toetada soolise tasakaalu parandamist kutsealadel, millel valitseb traditsiooniliselt kas meeste või naiste ülekaal, ja aidata kaasa soostereotüüpide kaotamisele. **Tugevdatud noortegarantii** on aga konkreetselt suunatud nendele naistele, kes ei õpi, ei tööta ega omanda elukutset. Selle abil püütakse tagada kõigile võrdsed võimalused.

Sooline võrdõiguslikkus on üks põhielementidest komisjoni tulevases **teatises Euroopa haridusruumi kohta**. Uuendatud **strateegilise raamistikuga, mis käsitleb soolist võrdõiguslikkust spordis**, on kavas soodustada naiste ja tütarlaste sportimist ja kehalist aktiivsust ning kanda hoolt soolise tasakaalu saavutamise eest spordiorganisatsioonide juhtivatel kohtadel.

⁴⁷ Eurostat, „Korrigeerimata soolise palgalõhe liigendus töötasu struktuuri uuringu andmete alusel“ („A decomposition of the unadjusted gender pay gap using Structure of Earnings Survey data“), statistiline töödokument, 2018.

⁴⁸ Euroopa Komisjon, „IKT töö: digioskused töökohal“ („ICT for Work: Digital Skills in the Workplace“), 2017.

⁴⁹ Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia.

⁵⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180425-1>.

⁵¹ Teadus, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (*Science, Technology, Engineering and Mathematics*).

⁵² <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/9540ffa1-4478-11e9-a8ed-01aa75ed71a1>.

⁵³ 2018. aasta rahvusvaheline digikirjaoskuse ja infopädevuse uuring („International Computer and Information Literacy Study“ – ICILS).

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-commit-boost-participation-women-digital>.

Soolise palga- ja pensionilõhe kaotamine

Võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõte on sätestatud aluslepingutes juba 1957. aastast ja see on üle võetud ELi õigusesse. Sellega tagatakse diskrimineerimise korral õiguskaitsevahendid. Sellest hoolimata teenivad naised keskmiselt vähem kui mehed.⁵⁵ Elu jooksul süveneva soolise tööhõive- ja palgalõhe tulemusel tekib veelgi suurem pensionilõhe, mistõttu on eakad naised suuremas vaesuse ohus kui mehed.

Soolise palgalõhe likvideerimiseks on vaja tegeleda kõigi algpõhjustega, sealhulgas naiste väiksema tööturul osalemise, nähtamatu ja tasustamata töö, sagedasema osaaajatöö⁵⁶ ja karjäärikatkestustega, samuti soostereotüüpidel ja diskrimineerimisel põhineva vertikaalse ja horisontaalse segregatsiooniga.

Kui teave palgatasemete kohta on kättesaadav, on lünki ja diskrimineerimist lihtsam tuvastada. Puuduliku läbipaistvuse tõttu paljud naised ei tea või ei suuda tõestada, et nad on alatasustatud. Komisjon esitab **palkade läbipaistvust käsitlevad siduvad meetmed 2020. aasta lõpuks**.

Sellise algatusega tugevdatakse töötajate õigust saada palgatasemete kohta rohkem teavet, kuid sealäbi võib samas suureneda tööandjate halduskoormus. Taolise ELi meetme rakendamisel õige tasakaalu leidmiseks on äärmiselt oluline konsulteerida sotsiaalpartnerite ja riiklike haldusasutustega ning neid kuulda võtta. Komisjon on põhjalikult hinnanud praegust võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise raamistikku⁵⁷. Samal ajal käesoleva strateegia vastuvõtmisega alustab komisjon **laiaulatuslikku ja kaasavat konsultatsiooniprotsessi**⁵⁸ üldsuse, liikmesriikide ja sotsiaalpartneritega. Üldisemalt algatab komisjon taas arutelu **sotsiaalpartneritega** selle üle, kuidas parandada soolist võrdõiguslikkust töömaailmas, sealhulgas nende endi struktuurides, ning julgustab sotsiaalpartnereid suurendama jõupingutusi soolise tööhõive- ja palgalõhe kaotamiseks.

Väiksem sissetulek, suurem osaaajatöö tegijate osakaal ja hoolduskohustustega seotud lüngad naiste karjääris suurendavad oluliselt **soolist pensionilõhet**. 2021. aasta **aruandes pensionide piisavuse kohta** hindab komisjon koos nõukogu sotsiaalkaitsekomiteega seda, kuidas pensionisüsteemides on riskid ja ressursid naiste ja meeste vahel jaotunud. Selleks et kaitsta

⁵⁵ Eurostat, 2018: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/SDG_05_20?lang=en;

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp13&lang=en ja

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp14&lang=en – vt infograafikud.

⁵⁶ Üks põhjus on asjaolu, et keskmiselt koguneb naistel vähem tasustatud töötunde kui meestel: ELis töötab meestest osalise tööajaga ainult 8 %, kuid naistest peaaegu kolmandik (31 %) – vt Eurostat, 2018, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190621-1>.

⁵⁷ Direktiivi 2006/54/EÜ (millega rakendatakse aluslepingus sätestatud võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtet) asjaomase sätte hindamine, SWD(2020)50; aruanne ELi 2017.–2019. aasta soolise palgalõhe vähendamise tegevuskava rakendamise kohta, COM(2020)101.

⁵⁸ Alustatakse käesoleva strateegiaga paralleelselt.

pensionioigusi ja soodustada hoolduskohustuste võrdset jagamist naiste ja meeste vahel, uurib komisjon koos liikmesriikide ja sidusrühmadega võimalust anda **hooldusega seotud karjäärikatkestuste eest kutsealases pensioniskeemis pensioniosakuid**, nagu on soovitanud kõrgetasemeline pensionieksperptide rühm⁵⁹.

Soolise ebavõrdsuse vähendamine hoolduse valdkonnas

Karjääri tegemine ja samal ajal koduste hoolduskohustuste täitmine on suur väljakutse, millega puutuvad kokku eelkõige naised. Naised lähtuvad oma töistes valikutes (kas ja kuidas töötada) sageli oma hoolduskohustustest ning sellest, kas ja kuidas neid kohustusi partneriga jagatakse. See on eriti keeruline üksikvanematele, kellest enamik on naised,⁶⁰ ja kauges maapiirkonnas elavatele inimestele, sest seal on tugilahendused sageli ebapiisavad. Naiste õlul on ka ebaoproportsionaalselt palju tasustamata tööd, mis moodustab märkimisväärse osa majandustegevusest⁶¹.

Otsustava tähtsusega on koduste hoolduskohustuste võrdne jagamine, samuti lastehoiu, sotsiaalhoolekande ja majapidamisteenuste kättesaadavus, eriti üksikvanemate jaoks⁶². Kvaliteetsete ja taskukohaste ametlike hooldusteenuste ebapiisav kättesaadavus on üks peamisi tööturu soolise ebavõrdsuse põhjusi⁶³. Seetõttu on hooldusteenustesse investeerimine oluline, et toetada naiste osalemist tasustatavas töös ja nende kutsealast arengut. Samuti on sellel potentsiaal luua töökohti nii naistele kui ka meestele.

Naised kulutavad ELis **22 tundi** nädalas hooldus- ja majapidamistöödele, mehed aga ainult **9 tundi**.

80% hooldustööst ELis teevad mitteametlikud hooldajad, kellest **75%** on naised. Paljud neist on rändetaustaga.

Barcelona eesmärgid⁶⁴ alushariduse ja lapsehoiu vallas on enamasti täidetud, kuid mõned liikmesriigid on teistest märkimisväärselt maha jäänud. Seepärast teeb komisjon ettepaneku Barcelona eesmärgid läbi vaadata, et tagada alushariduses ja lapsehoiuses liikmesriikide edasine ülespoole suunatud lähenemine. Lisaks keskendutakse ettepanekus **lastegarantii** loomise kohta, mille komisjon kavatses esitada 2021. aastal, kõige suurematele tõketele, mis ei lase lastel kasutada nende heaoluks ja isiklikuks arenguks vajalikke teenuseid. Ettepaneku eesmärk on aidata lastel vaesuse tsüklit välja murda ja vähendada ebavõrdsust.

Komisjon toetab jätkuvalt **liikmesriikide tööd** laste ja teiste ülalpeetavate jaoks mõeldud **kvaliteetsete hooldusteenuste kättesaadavuse ja taskukohasuse parandamisel**, tehes investeeringuid Euroopa Sotsiaalfondist+, Euroopa Regionaalarengu Fondist, programmist „InvestEU“ ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist.

⁵⁹ Kõrgetasemelise pensionieksperptide rühma lõpparuanne, detsember 2019,

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3589>.

⁶⁰ Maldonado, L. C., & Nieuwenhuis, R., „Family policies and single parent poverty in 18 OECD countries, 1978–2008“. Community, Work & Family, 18(4): 395–415.

⁶¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_713376.pdf.

⁶² Eurofound, „Striking a balance: Reconciling work and life in the EU“, 2018 – vt infograafikud.

⁶³ Hoffmann, F., & Rodrigues, R., „Informal carers: who takes care of them?“, Euroopa sotsiaalhoolekandepoliitika ja -uuringute keskuse poliitikaülevaade, aprill 2010 (Viin) – vt infograafikud.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcn_objectives-report2018_web_en.pdf.

2020. aasta lõpus alustab komisjon **vananemise teemalise rohelise raamatu** alast konsulteerimisprotsessi, milles keskendutakse pikaajalisele hooldusele, pensionidele ja aktiivsele vananemisele.

Lisaks eespool loetletud komisjoni meetmetele kutsub komisjon liikmesriike:

- võtma üle töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiv ning rakendama nõuetekohaselt ELi õigust soolise võrdõiguslikkuse ja töö vallas⁶⁵;
- võtma järelmeetmeid nõukogu 2019. aasta juuni järeldustele „Soolise palgalõhe kaotamine: peamised põhimõtted ja meetmed“;
- tagama piisavad investeeringud alusharidus- ja lapsehoiuteenustesse ning pikaajalise hoolduse teenustesse, sh olemasolevatest ELi rahalistest vahenditest, ning
- rakendama ministrite deklaratsiooni naiste osalemise kohta digitaalvaldkonnas.

3. Võrdsus ühiskonna juhtpositsioonidel

Ettevõtete, kogukondade ja riikide eesotsa on vaja nii naisi kui ka mehi kogu nende mitmekesisuses. See, kas olete naine või mees, ei peaks mõjutama teie karjäärivalikut.

Soolise tasakaalu saavutamine otsuste tegemisel ja poliitikas

Juhtivatel ametikohtadel on ikka veel liiga vähe naisi. Seda nii poliitikas kui ka valitsusasutustes, kõrgeima astme kohtutes ja äriühingute juhatustes. Ka siis, kui madalamatel tasemetel on saavutatud sooline tasakaal. Kui tippametikohtadel on pikka aega ainult mehed, kujundab see järgmise põlvkonna töötajate värbamise tava, mõnikord kasvõi alateadlikult.

Eduka juhtimise jaoks on otsustava tähtsusega, et otsustajate ringis oleksid esindatud nii naised kui ka mehed. **Vaja on kaasavat ja mitmekülgset juhtimist, et lahendada keerulised probleemid, millega otsustajad tänapäeval silmitsi seisavad.** Suurem kaasatus ja suurem mitmekesisus on oluline, et tulla välja uute ideede ja uuenduslike lähenemisviisidega, mis annaksid uut hoogu ELi ühiskonna dünaamilisusele ja edule. Mis tahes taustaga kodanikele ühiskonnas sisuka osalemise võimaldamine on hästitoimiva demokraatia eeltingimus ja aitab poliitikat tõhusamalt kujundada⁶⁶.

Ainult **7,5%** äriühingute nõukogude esimeestest ja **7,7%** ELi suurimate börsiettevõtete tegevjuhtidest on naised.

ELi liikmesriikide parlamentide liikmete seas on naisi kõigest **32,2%**.

Annete ja oskuste paljusus aitab teha paremaid otsuseid, parandab äriühingu üldjuhtimist ja soodustab majanduskasvu⁶⁷. Vaatamata mõningatele viimaste aastate

⁶⁵ Sealhulgas uuesti sõnastatud direktiivi soolise võrdõiguslikkuse kohta tööhõive ja elukutse küsimustes, direktiive soolise võrdõiguslikkuse kohta füüsilisest isikust ettevõtjana, kaupadele ja teenustele juurdepääsul, sotsiaalkindlustuses ning seoses raseduse ja emadusega, direktiivi osajajatöö kohta, läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste direktiivi, soovitusi sotsiaalkaitse kättesaadavuse kohta ning soovitusi, mis käsitleb võrdõiguslikkust edendavaid asutusi.

⁶⁶ EIGE soostatistika andmebaas: „National parliaments: Single/lower house, 2019“ – vt infograafik.

⁶⁷ ILO, „The business case for change“, 2019; McKinsey, „Women Matter report“, 2017; Catalyst, „Why Diversity and Inclusion Matter“, 2018; Rohini Anand, „Gender-Balanced Teams Linked to Better Business Performance: A Sodexo Study“, 2016.

edusammudele on naised Euroopa ettevõtetes ja tööstuses otsustustasandi ametikohtadel endiselt alaesindatud⁶⁸.

Klaaslae purustamiseks kaasaaitamiseks nõuab komisjon, et võetaks vastu 2012. aastal esitatud **äriühingute juhtorganites soolise tasakaalu parandamise direktiivi** ettepanek,⁶⁹ milles oli seatud eesmärk, et tegevjuhtkonda mittekuuluvatest liikmetest oleks äriühingute juhtorganites vähemalt 40 % alaesindatud soost⁷⁰.

Samal ajal hõlbustab komisjon heade tavade vahetamist seoses soolise tasakaaluga juhatustes ja juhtivatel ametikohtadel, tuues näiteid valitsuste, kodanikuühiskonna või erasektori juhitavatest riiklikest või piirkondlikest projektidest. Tavade vahetamiseks kasutatakse **ELi mitmekesisuse hartade platvormi**⁷¹. Komisjon jätkab koostööd kogu ELi hõlmavate projektidega, nagu Euroopa soolise mitmekesisuse indeks⁷².

Esindusdemokraatia jaoks on hädavajalik, et osalemisvõimalused oleksid võrdsed nii Euroopa, riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Komisjon kavatab koostöös Euroopa Parlamendi, liikmesriikide parlamentide, liikmesriikide ja kodanikuühiskonnaga edendada naiste osalemist valijate ja kandidaatidena **2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistel**. Selleks on muu hulgas kavandatud rahalisi vahendeid ja soodustada parimaid tavasid. Liidu rahalisi vahendeid taotlemaid Euroopa tasandi erakondi julgustatakse olema erakonna liikmete soolise tasakaalu osas läbipaistvad⁷³.

2019. aastal Euroopa Parlamenti valitute oli naisi **39%**. 2014. aastal oli naiste osakaal **37%**.

Ursula von der Leyeni juhitava komisjoni liikmete hulgas on rohkem naisi kui kunagi varem.

ELi institutsioonidele ja organitele ei tohiks teha erandit soolise tasakaalu tagamisest juhtivatel ametikohtadel. Komisjon kavatab näidata eeskju. Tänu president von der Leyeni tungivale üleskutsesele saavutada **volinike kolleegiumis sooline tasakaal** on nüüd volinike seas rohkem naisi kui kunagi varem. Komisjoni eesmärk on saavutada 2024. aasta lõpuks kõigil juhtimistasanditel **sooline tasakaal, mis oleks 50 %**⁷⁴. Toetavate meetmete hulka kuuluvad naiste ametisse nimetamise kvantitatiivsed eesmärgid ja juhiomaduste arendamise programmid⁷⁵. Samuti suurendab komisjon jõupingutusi selleks, et **ELi ametite juhtide seas**

⁶⁸ EIGE soostatistika andmebaas: „Women and men in decision-making, 2019“ – vt infograafik.

⁶⁹ COM(2012)614 final.

⁷⁰ Mitmes selleks seadusandlikud meetmed kehtestanud riigis (sh Prantsusmaa, Itaalia, Belgia, Saksamaa ning hiljuti ka Austria ja Portugal) on juba näha positiivseid tulemusi. Vt <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2019-report/more-gender-equality-corporate-boards-only-few-member-states>.

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management/eu-platform-diversity-charters_en.

⁷² Selliste projektide hulka kuulub algatus „European Women on Boards“: <https://europeanwomenonboards.eu/>.

⁷³ Määrus 2018/673, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist, põhjendus 6.

⁷⁴ 2019. aastal olid komisjonis 41 % juhtidest naised (rohkem kui 2014. aastal, mil naisi oli 30 %). Kõrgema astme juhtidest moodustasid naised 37 % (varem 27 %) ja keskastme juhtidest 42 % (varem 31 %).

⁷⁵ Praegused meetmed: Euroopa Komisjon, „2019. aasta aruanne mitmekesisuse ja soolise võrdsuslikkuse kohta“, Brüssel, 6. november 2019.

oleks rohkem naisi⁷⁶, ning tagab soolise tasakaalu komisjoni korraldatavatel konverentsidel kõnelejate ja paneelarutelul osalejate seas.

Komisjon toetab liikmesriike tõhusamate **strateegiate** väljatöötamisel **naiste arvu suurendamiseks otsustustasandi ametikohtadel** ja nende strateegiate rakendamisel, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse vastastikuse õppe programmi kaudu⁷⁷. Samuti teeb komisjon koostööd Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudiga (EIGE), et **levitada andmeid ja analüüse suundumuste kohta, mis on seotud naiste ja meeste esindatusega otsustustasandi ametikohtadel**.

Lisaks eespool loetletud komisjoni meetmetele kutsub komisjon

- **Euroopa Parlamenti ja nõukogu:**

- võtma vastu direktiivi ettepanek soolise tasakaalu parandamiseks äriühingute juhtorganites ning
- võtma meetmeid soolise tasakaalu parandamiseks kõigil nende juhtimistasanditel ja juhtivatel ametikohtadel;

- **liikmesriike:**

- võtma pärast selle vastuvõtmist üle direktiiv soolise tasakaalu parandamiseks äriühingute juhtorganites ja seda direktiivi rakendama ning
- töötama välja ja rakendama strateegiaid naiste arvu suurendamiseks otsustustasandi ametikohtadel nii poliitikas kui ka poliitikakujundamises.

4. Soolõime ja interseksionaalne perspektiiv ELi poliitikas

Praegu ELi ees seisvatel ülesannetel, sealhulgas rohelisele majandusele üleminekul ja digiüleminekul ning demograafilistel muutustel, on kõigil ka sooline mõõde. Soolise võrdõiguslikkuse eesmärgi saavutamiseks on oluline arvestada soolist perspektiivi kõigis ELi poliitikameetmetes ja protsessides.

Soolõimega tagatakse, et poliitikameetmete ja programmidega antakse nii naistele kui ka meestele ning tüdrukutele ja poistele kogu nende mitmekesisuses kõik võimalused oma potentsiaali saavutamiseks. Eesmärk on jaotada võimu, mõju ja ressursse ümber õiglaselt ja lähtudes soolisest võrdsusest, et võidelda ebavõrdsusega, edendada õiglust ja luua võimalusi.

Komisjoni **praegune koosseis lõimib soolise perspektiivi kõigisse komisjoni suurematesse algatustesse** ning selle hõlbustamiseks on muu hulgas ametisse nimetatud ka esimene eraldi portfelliga võrdõiguslikkuse volinik ja moodustatud kõigi komisjoni talituste ja Euroopa välisteenistuse esindajatest koosnev **võrdõiguslikkuse rakkerühm**⁷⁸. Rakkerühm tagab võrdõiguslikkuse, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse lõimimise operatiiv- ja tehnilisel tasandil.

Näiteks võivad kavandavad **Euroopa rohelise kokkuleppe** poliitikameetmed, nagu **hoonete renoveerimise laine** või **ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia**, mõjutada

⁷⁶ Praegu on igast neljast ELi ametist enam kui kolme juht mees.

⁷⁷ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en.

⁷⁸ Rakkerühm hõlbustab võrdõiguslikkuse lõimimist järgmise kuue diskrimineerimise põhjusega võitlemisel: sugu, rass või etniline päritolu, usutunnistus või veendumused, puue, vanus ja seksuaalne sättumus.

naisi teistmoodi kui mehi⁷⁹. **Kliimavaldkonnas** on olnud tähelepanuväärne eelkõige noorte naiste roll muutuste eestvedajana. Kliimamuutuste vastu võitlemise rohelised poliitikameetmed ei mõjuta naisi ja mehi samavõrra (naistel on kliimapõgenikena vähem võimalusi). Sama kehtib puhtale energiale ülemineku (energiaostuvõimetuses elab rohkem naisi) ning kalanduse ja heitgaasivaba transpordi kohta (ühistransporti kasutab rohkem naisi). Soolise mõõtmega arvestamine võib seega olla väga oluline nende poliitikavaldkondade täieliku potentsiaali ärakasutamisel.

Teine näide on **digiteerimine**, mille tulemusel muutub põhjalikult meie ja meie laste elu. Siin on väga oluline, et naised aitaksid seda tulevikku üles ehitada ja et praegusest palju rohkem tüdrukuid omandaksid IT-oskusi, et osaleda meie digituleviku kujundamises.

Tervishoius on naised ja mehed silmitsi erinevate soopõhiste terviseohtudega. Sooline mõõde lõimitakse 2020. aastal ellu kutsutavasse ELi vähktõvevastase võitluse kavva. Aidatakse kaasa sellele, et liikmesriigid ja sidusrühmad vahetaksid korrapäraselt häid tavasid tervise sooliste aspektide kohta, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste kohta.

ELi narkokava aastateks 2021–2025 võetakse vastu 2020. aastal ning selles käsitletakse soopõhiseid probleeme, millega naised ja tüdrukud ainete kuritarvitamisel kokku puutuvad.

ELi poliitikas võetakse läbivalt arvesse soo ja diskrimineerimise muude põhjuste interseksionaalsust. Naised ei ole rühmana monoliitsed ja nad võivad kogeda läbipõimunud diskrimineerimist mitme neile omase tunnuse tõttu. Näiteks võib sisserändajast naine, kellel on puue, diskrimineerimisega kokku puutuda kolmel või enamal põhjusel. ELi õigus, poliitika ja nende rakendamine peaks seega lähtuma eri rühmadesse kuuluvate naiste ja tütarlaste erivajadustest ja konkreetsest olukorrast. Tulevane integratsiooni ja kaasamise tegevuskava ning ELi strateegilised raamistikud puuetega inimeste, LGBTI+ kogukonna, romade kaasamise ning laste õiguste kohta seotakse käesoleva strateegiaga ja omavahel. Lisaks pakub interseksionaalne perspektiiv igal juhul soolise võrdõiguslikkuse poliitika jaoks vajalikke sisendeid.

5. Soolise võrdõiguslikkuse edendamise meetmete rahastamine ELis

Komisjoni ettepanekutega mitmeaastase finantsraamistiku kohta tagatakse soolise mõõtme integreerimine kogu finantsraamistikku ja täpsemalt mitmesugustesse ELi rahastamis- ja eelarvelise tagatise vahenditesse, eelkõige järgmistesse: **Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Regionaalarengu Fond, programm „Loov Euroopa“, Euroopa Merendus- ja Kalandusfond, Ühtekuuluvusfond ja programm „InvestEU“.** Rahastamisega toetatakse meetmeid, millega edendatakse naiste osalemist tööturul ning töö- ja eraelu tasakaalu, investeeritakse hooldusasutustesse, toetatakse naisettevõtlust, võideldakse teatavatel kutsealadel esineva soolise segregatsiooni vastu ning tegeletakse tüdrukute ja poiste ebavõrdse esindatusega teatavates haridus- ja koolitussektorites.

Kavandatav ühissätete määrus⁸⁰ sisaldab **konkreetsid rakendamistingimusi**, millega nähakse tööturul soolise tasakaalu parandamisse, töö- ja eraelu tasakaalustamisse või

⁷⁹ Mõlemal juhul avaldab eakatele inimestele eritählepanu pööramine (tulevikukindla renoveerimise näol või kliimamuutustega kohanemise poliitika raames kuumalainete ajal veetarbimise suurendamise meetmete näol) eriti positiivset mõju naistele, sest naised moodustavad suurema osa eakatest.

⁸⁰ COM/2018/375 final.

lapsehoiutaristusse investeerimisel fondi abi kasutamise eeltingimusena ette, et liikmesriik on kehtestanud **riikliku soolise võrdõiguslikkuse strateegilise raamistiku**. Veel üks **horisontaalne rakendamistingimus** selleks, et **põhiõiguste hartat** tõhusalt rakendada, on ka sooline võrdõiguslikkus kui oluline põhimõte, mida kohaldada kõigi kõnealuse määruse raames tehtavate investeeringute suhtes.

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi kaudu on võimalik sihtotstarbeliselt rahastada projekte, millest saavad kasu kodanikuühiskonna organisatsioonid ja avaliku sektori asutused, kes rakendavad erimeetmeid, sealhulgas soolise vägivalla ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata naistele ja tütarlastele varjupaiga ja rände valdkonnas. **Varjupaiga- ja Rändefondi** kaudu julgustab komisjon liikmesriike ellu viima meetmeid, millega toetatakse naiste erivajadusi varjupaigamenetluses, ning meetmeid, millega toetatakse naiste integreerimist uude ühiskonda. Lisaks võimaldab fond parandada haavatavate rühmade, sealhulgas soolise vägivalla ohvriks langenud naiste kaitset varjupaiga ja rände kontekstis.

Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas kehtestab komisjon uued meetmed, millega tugevdada soolist võrdõiguslikkust **programmis „Euroopa horisont“**, näiteks võimaluse nõuda **taotlejatelt soolise võrdõiguslikkuse kava** ning algatuse naiste juhitavate tehnoloogiavaldkonna idufirmade arvu suurendamiseks. Lisaks tehakse kättesaadavaks rahalised vahendid soolise võrdõiguslikkuse valdkonna ja interseksionaalseteks teadusuuringuteks.

Samuti luuakse rahastamisvõimalusi, et suurendada **ühise põllumajanduspoliitika** raames naiste ettevõtlusalaseid teadmisi ja osalemist otsuste tegemises ning investeerida maapiirkondades põhiteenuste arendamisse. Naiste mõjuvõimu suurendamiseks on järgmise **Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (2021–2027)** raames kavas välja kuulutada uus projektikonkurss, mille keskmes on naised sinises majanduses⁸¹.

Kaasamis- ja mitmekesisuse strateegiaga, mida on kavas tulevikus **programmi „Erasmus+“** raames rakendada, antakse suuniseid selle kohta, kuidas saaks programmi abil vähendada soolist ebavõrdsust kõigis haridus- ja koolitus-, noorte- ja spordisektorites.

Komisjoni juhised **sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete kohta** aitavad võidelda diskrimineerimise vastu ja soodustada soolist võrdõiguslikkust riigihangete tegemisel.

Kooskõlas mitme liikmesriigi ja Euroopa Parlamendi korduvate üleskutsetega⁸² **uurib komisjon oma tegevuse soolist mõju ja seda, kuidas mõõta** 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus programmi tasandil soolise võrdõiguslikkusega seotud kulusid. Sellele protsessile aitavad kaasa Euroopa Kontrollikojas hiljuti võrdõiguslikkuse edendamiseks alustatud **ELi eelarves soolise võrdõiguslikkusega arvestamise** auditi tulemused. See parandab soolõimet komisjoni eelarveprotsessis ning suurendab veelgi mõju, mida soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide saavutamisele avaldab poliitikakujundus ja vahendite jaotus.

⁸¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/how-big-eus-blue-economy-eu-report-potential-coasts-and-oceans-provide-sustainable-economic-growth>.

⁸² http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/FEMM/DV/2018/09-03/20180828DraftResolutionGenderBudgetingintheEUBudget-thewayforward_EN.pdf.

6. Soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamine kogu maailmas

Sooline ebavõrdsus on ülemaailmne probleem. Soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamine on üks ELi välistegevuse põhieesmärke. On oluline, et ELi sise- ja välistegevus oleks selles valdkonnas sidus ja vastastikku võimendav. EL edendab soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist oma rahvusvahelistes partnerlustes, poliitilistes ja inimõigustealastes dialoogides kolmandate riikidega, ELi kaubanduspoliitikas ning ELi naabus- ja laienemispoliitikas, sealhulgas ühinemisläbirääkimiste ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kontekstis. Lisaks kaasatakse sooga seotud meetmed ebakindlates, konflikti- ja hädaolukordades võetavatesse ELi meetmetesse.

Välissuhetes soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise tegevuskavas (2016–2020) (GAPII)⁸³ on põhirõhk naiste- ja tütarlastevastase vägivalda lõpetamisel, naiste majandusliku ja sotsiaalse mõjuvõimu suurendamisel ning nende inim-, poliitiliste ja kodanikuõiguste täitmise tagamisel. Tuginedes varasematele saavutustele ja kogemustele **alustatakse 2020. aastal ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava** elluviimist. Tegevuskava sisaldab terviklikku lähenemisviisi ja on kooskõlas käesoleva strateegia prioriteetidega, sest kõik selle asjaomased elemendid integreeritakse ELi välistegevusse.

EL toetab jätkuvalt naiste inimõigusi, nende õiguste kaitsjaid, seksuaal- ja reproduktiivtervist ning seonduvaid õigusi, samuti jõupingutusi seksuaalse ja soolise vägivalda piiramiseks kogu maailmas, sealhulgas ebakindlates, konflikti- ja hädaolukordades. EL lükkas käima **algatuse „Spotlight“**, mis on ELi ja ÜRO ühine ülemaailmne programm, mille jaoks EL on kokku eraldanud 500 miljonit eurot, et likvideerida igasugune naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivald. EL kutsub 2020. aastal ellu **kampaania #WithHer**, mille ülemaailmne eesmärk on võidelda naistevastast vägivalda põlistavate kahjulike soonormide ja -stereotüüpide vastu. EL võtab 2020. aastal vastu **ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024)**. Samuti jätkab EL **naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ELi strateegilise lähenemisviisi ja tegevuskava (2019–2024)**⁸⁴ rakendamist.

Komisjon jätkab soolise võrdõiguslikkuse aktiivset edendamist oma **kaubanduspoliitika** kaudu, sealhulgas seda teemat Maailma Kaubandusorganisatsioonis üleval hoides. Komisjon kogub ka edaspidi sooliselt segregeeritud andmeid, et tagada kaubanduslepingutes piisav soospektide käsitlemine ja kaubandusalgatuses soolise mõjuga arvestamine.

Partnerriikides kasutab EL naiste ettevõtluse ja tööturul osalemise edendamiseks **välisinvesteeringute kava**. Näiteks on ainuüksi naiste finantsalase kaasamise rahastamise eesmärk parandada naiste juurdepääsu rahastamisele 100 miljoni euro ulatuses. **ELi Aafrika-strateegias** keskendutakse 2020. aastal samuti soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele.

⁸³ <https://europa.eu/capacity4dev/articles/eu-gender-action-plan-ii-how-eu-delegations-contribute-gender-equality-worldwide>.

⁸⁴ ELi strateegiline lähenemisviis naistele, rahule ja julgeolekule on lisatud järeldustele, mis võeti selle kohta vastu välisasjade nõukogu 10. detsembri 2018. aasta istungil (nõukogu dokument 15086/18), <https://www.consilium.europa.eu/media/37412/st15086-en18.pdf>, ja ELi naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava (2019–2024), 4. juuli 2019, EEAS(2019) 747, https://www.consilium.europa.eu/register/en/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-11031-2019-INT.

ELi välispoliitikas kasutatakse eelarveprotsessis soolõimet. Selleks kohustatakse tagama, et 85 % kõigist uutest programmidest aitavad kaasa soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamisele⁸⁵.

⁸⁵ Seda arvestatakse OECD soomõõdiku alusel. Konkreetselt humanitaarabi puhul kohaldab komisjon spetsiaalset humanitaarabi soo-vanuse näitajat.

ÜHISTE JÕUPINGUTUSTEGA SOOLISELT VÕRDÕIGUSLIKKU EUROOPASSE

Soolise võrdõiguslikkuse saavutamine Euroopa Liidus on meie ühine vastutus. See nõuab, et tuleksid kokku ja võtaksid üheskoos meetmeid kõik ELi institutsioonide, liikmesriikide ja ELi ametid partnerluses kodanikuühiskonna ja naisorganisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja erasektoriga.

Euroopa Parlament⁸⁶ ja nõukogu⁸⁷ on näidanud oma pühendumust soolisele võrdõiguslikkusele mitme resolutsiooni ja järeldusega, milles kutsutakse komisjoni üles võtma vastu Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegia ja tugevdama soolõimet kõigis poliitikavaldkondades.

ELi institutsioonid ja liikmesriigid peavad tegema ühiseid jõupingutusi, et kaasata senisest enam kodanikuühiskonda, sealhulgas naisliikumisi ja -organisatsioone, rahvusvahelisi organisatsioone ja valitsusi ning liikuda soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas edasi ja olla jätkuvalt maailma esirinnas.

Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu jätkama jõudsalt tööd komisjoni praeguste ja tulevaste ettepanekutega. Liikmesriigid peaksid kasutama kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid, eelkõige võimalusi, mida pakub neile ELi rahaline toetus, ning tegema soolise võrdõiguslikkuse vallas edusamme.

Käesolevas strateegias esitatud põhimeetmeid ajakohastatakse ja täiendatakse korrapäraselt. Nende rakendamist jälgitakse ja kord aastas antakse edusammudest aru. Selliseid aruandeid kasutatakse ühtlasi **tehtud edusammude poliitilise aastakokkuvõttena**. Lisaks liikmesriikide heade tavade näidetele sisaldavad aastaaruanded ka asjaomaseid andmeid, mida saadakse muu hulgas Eurostatilt ja Eurofoundilt, samuti edusammude mõõtmise näitajaid, mis tuginevad EIGE iga-aastasele ELi soolise võrdõiguslikkuse indeksile. EIGE-lt saab ka andmeid ja uuringuid, mida ELi institutsioonid ja liikmesriigid võivad kasutada tõenditel põhineva poliitika kujundamisel.

Ühiste jõupingutustega suudame 2025. aastaks teha tõelisi edusamme teel sellise Euroopa poole, kus naised ja mehed, tüdrukud ja poisid on kogu oma mitmekesisuses võrdsed, kus nad on vabad otsustama, kuidas oma elu elada, ja vabad oma täielikku potentsiaali saavutama, kus neil on võrdsed võimalused areneda ning kus nad saavad Euroopa ühiskonnas kodaniku ja juhina võrdselt kaasa lüüa.

⁸⁶ Näiteks on Euroopa Parlament soolise võrdõiguslikkuse kohta hiljuti vastu võtnud järgmised resolutsioonid: Euroopa Parlamendi 30. jaanuari 2020. aasta resolutsioon [2019/2870\(RSP\)](#) soolise palgalõhe kohta; Euroopa Parlamendi 28. novembri 2019. aasta resolutsioon [2019/2855\(RSP\)](#) ELi ühinemise kohta Istanbuli konventsiooniga ja muude meetmete kohta soolise vägivalla vastu võitlemiseks; Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2017. aasta resolutsioon [2016/2249\(INI\)](#) naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta Euroopa Liidus 2014.–2015. aastal.

⁸⁷ Näiteks on nõukogu soolise võrdõiguslikkuse kohta hiljuti vastu võtnud järgmised järeldused: nõukogu 10. detsembri 2019. aasta järeldused „Sooliselt võrdõiguslikud majandused ELis: edasine tegevus. Kokkuvõte Pekingi tegevusprogrammi rakendamisest. 25 aasta jooksul“; nõukogu 24. oktoobri 2019. aasta järeldused „Heaolumajandus“; nõukogu 13. juuni 2019. aasta järeldused „Soolise palgalõhe kaotamine: peamised põhimõtted ja meetmed“.